

TYPOLÓGIA KONFLIKTOV

Každá problematika ľudského správania má isté podoby, prejavy a súvislosti. Každý človek sa v rôznych životných situáciách správa rozdielne. Rozdielnosť tohto správania je determinovaná vekom, skúsenosťami, postavením a pod. To značí o tom, že aj dieťa predškolského veku prejavuje rozličné spôsoby správania na isté vzniknuté situácie. Riešenie a prežívanie konfliktov je u každého človeka rôznorodé, ako aj samotné konflikty. Dôležité je poznať čo najpresnejšie a najobjektívnejšie konfliktnú situáciu, jej zdroje, predmet konfliktu, možnosti riešenia, druhy a typy konfliktov.

Nakonečný (1997, s. 72) nazerá na **konflikt** dvojakým spôsobom:

1. ako na problematiku vnútorného konfliktu voľby jedného z dvoch alebo viacerých nezlučiteľných daných cieľov,
2. ako na problematiku konfliktných sociálnych vzťahov.

Podľa počtu zúčastnených rozoznávame nasledujúce druhy konfliktných situácií:

a) intrapersonálne, vnútorné konfliktné situácie týkajúce sa jedného človeka. Zvyčajne sa to stáva predovšetkým v situáciách:

- s vysokými požiadavkami na zdržanlivosť a trpezlivosť,
- v ktorých je človek nútený meniť ustálené zvyky (zručnosti, postoje, stereotypy myslenia, štýl práce a iné),
- s rýchlym striedaním činností,
- v ktorých sa očakávajú dôležité rozhodnutia na základe nejasných alebo nedostatočných informácií.

b) interpersonálne, predpokladajú prítomnosť dvoch ľudí, medzi ktorými sa odohráva konflikt. Môžu tiež nadobúdať podobu skupinových konfliktov.

c) vnútroskupinové, existujú vo vnútri jednej skupiny (pracovnej, záujmovej a pod.).

d) medziskupinové, vznikajú medzi dvoma a viacerými spoločenskými skupinami. Príčiny môžu byť rôzne - osobné ambície, konkurencia, bezohľadnosť a pod.

Podľa psychologickej charakteristiky rozlišuje Křivohlavý (2008) nasledujúce druhy konfliktov:

1. Konflikty predstáv. Konflikty predstáv vznikajú v prípadoch, kedy dôjde k stretnutiu rôznych vnemov alebo predstáv. Predstavy sú základným predpokladom nášho uvažovania, sú taktiež na pozadí pojmov a logického myslenia. Pri ich spracovaní dochádza k skresľovaniu. Ako faktory tohto skresľovania vystupujú tu očakávania, predsudky a fantázia. Konfliktom predstáv môžeme predchádzať prostredníctvom dvoch zásad:

- *zreteľne povedať, čo si predstavujem, pokiaľ poviem...*
- *nebáť sa a opýtať sa druhého, čo si myslí, keď hovorí...*

Z uvedeného vychádza značná dôležitosť *rozhovoru, vzájomného porozumenia a tolerantnosti.*

2. Konflikty názorov. Názory vznikajú, keď spojíme určitú predstavu s hodnotiacim súdom. Každé hodnotenie je spojené s určitými indikátormi, rôznymi preferenciami. Je pochopiteľné, že existujú rôzne názory na rovnakú vec, udalosť. Konflikty názorov sú prirodzenou súčasťou nášho života, sú dynamickým prvkom vedeckého skúmania. Ich riešenie vychádza predovšetkým z kritického a sebakritického postoja, z diskusie a vyjasňovania prístupov.

3. Konflikty postojov. Postoj chápeme ako názor, zafarbený citovým vzťahom. V jeho obsahu sa spája poznávací a citový stránka. Pri ich riešení je dôležité rešpektovať výrazné emocionálne signály, ktoré sa prejavujú prostredníctvom neverbálnej komunikácie, využívaním primeraných argumentov a v žiadnom prípade neznižovaním dôstojnosti komunikačného partnera.

4. Konflikty záujmov. Stretávanie interpersonálnych záujmov predstavuje najzávažnejšiu skupinu medziľudských konfliktov. Tu sa vytvárajú ohniská najväčších ťažkostí v medziľudských vzťahoch. Ich riešenie má nielen rozmer psychický, ale tiež rozmer sociálny, spoločenský a iné.

Z psychologického hľadiska je možné ľudské správanie vo vzťahu ku konfliktom deliť na 3 typy:

Priblíženie - priblíženie. Vzniká vtedy, keď je jedinec nútený vybrať si jednu zo skoro rovnako lákavých a príťažlivých situácií.

Priblíženie - vyhýbanie. Konflikt medzi pozitívnou a negatívnou situáciou. Vzniká vtedy, ak má jedinec riešiť rovnako príťažlivé a nepříťažlivé situácie, ktoré vzbudia pozitívne a negatívne city.

Vyhýbanie – vyhýbanie. Konflikt vzniká vtedy, ak má jedinec riešiť viacero rovnakých negatívnych a nepriaznivých situácií (Kačáni, Bucková 2001).